

3. Ruvalcaba D., Morales E., Valencia A. Construcción de la Unión de Naciones Suramericanas – UNASUR. *Yuyaykusun*. 2012. № 5. P. 31–64.

4. Sanchez F. El papel de las Cumbres Suramericanas del siglo XXI como antecedente de la UNASUR. *Miradas y perspectivas. El presente del regionalismo latinoamericano y europeo*. La Plara: 2014. P. 39–50.

5. Tratado Constitutivo de la Unión de Naciones Suramericanas. URL: <https://web.archive.org/web/20161009121928/http://www.unasur.int/images/descargas/DOCUMENTOS%20CONSTITUTIVOS%20DE%20UNASUR/Tratado-UNASUR-solo.pdf>

Кадар Мар'яна

Ужгородський національний університет

ПОДАЧА УКРАЇНОЮ ЗАЯВКИ ДО НАТО. ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

Ключові слова: НАТО, інтеграція, Україна, безпека.

Keywords: NATO, integration, Ukraine, security.

Взаємини України з НАТО в умовах повномасштабного російського вторгнення мають першочергове значення. Із одного боку, євроатлантична інтеграція – це конституційно закріплений зовнішньополітичний курс. Проте з іншого – відбуваються певні коливання щодо цього курсу. Актуальність наведеної теми полягає в тому, що відносини між Україною та Росією залишаються напруженими, а російська війна проти України триває. Україна відчуває потребу в підтримці міжнародної спільноти, зокрема НАТО, щоб забезпечити свою безпеку та суверенітет. Російська агресія в Україні не тільки суттєво вплинула на стан глобальної безпеки: перед світом, і зокрема перед Організацією Північноатлантичного договору, постала проблема переосмислення сучасного міжнародного порядку.

Для наукового обґрунтування результатів досліджень співпраці України з НАТО використаний аналітичний метод, який полягає в аналізі документів, пов'язаних із політичною та військовою стратегією НАТО й України. Дослідження включає аналіз офіційних заяв, документів та звітів. Також використовується емпіричний метод, а саме збір та аналіз даних, зокрема з огляду на військові вправи, співпрацю військових підрозділів та підготовку військових кадрів.

У новій Стратегічній концепції НАТО наголошується, що сильна незалежна Україна має вирішальне значення для стабільності євроатлантичного простору. Наприкінці вересня 2022 р. було оголошено про подачу Україною заявки на вступ до НАТО. Варто нагадати, що «заявка» про вступ до НАТО не має юридичного значення.

Процедура вступу до НАТО (на відміну від ЄС) взагалі не передбачає потреби подавати заявку [1]. Процедура приєднання до Альянсу потребує передусім консенсусу серед союзників і запрошення країні-аспіранту. Відповідно до Вашингтонського договору (стаття 10) ініціатором розширення є сам Альянс. Важливо, що держава на політичному рівні прагне членства, і Альянсу про це відомо. Варто зауважити, що Київ звернувся до НАТО у момент, коли прихильність інтеграції до Альянсу серед українців сягнула 83 % [2]. Втім немає і заборони зробити такий символічний крок, який здійснила Україна. Україна подала влас-

ну заявку фактично без консультацій з Альянсом. Відповідно реакція союзників була доволі стриманою. Генсек НАТО Єнс Столтенберг та держсекретар США Ентоні Блінкен учергове повторили, що «двері НАТО відчинені для України», але констатували, що пріоритетом є допомога Україні в опорі російській інвазії.

Важливо, що керівництво держави, здається, відкинуло ідею відмови від членства в НАТО на користь інших типів гарантії. Підготовлений як тимчасовий «договір», так званий Kyiv Security Compact схожий за можливими наслідками на Будапештський меморандум. Україна вже і так є офіційно визнаним кандидатом на вступ, отримавши у 2018 році статус *aspiring country*, тобто «держави-аспіранта».

У березні 2023 р. Президент В. Зеленський заявив, що Україна добиватиметься гарантій безпеки від НАТО ще до вступу у Північноатлантичний альянс і саме досягненню таких гарантій буде присвячено роботу української делегації на Вільнюському саміті НАТО. Саме такі гарантії отримали Фінляндія та Швеція, коли заявили про свою готовність приєднатися до НАТО. Незважаючи на те, що процес затягнувся через протидію Туреччини та Угорщини, Фінляндія і Швеція продовжують зберігати ці гарантії. Проте ці країни отримали гарантії безпеки тоді, коли не перебували у воєнному конфлікті. Безумовно, керівники країн Заходу вважають важливим уникнути прямого конфлікту з Росією, і виходить, що і надання Україні гарантій безпеки не є досяжною метою до закінчення воєнних дій.

Річні національні програми структурно і змістовно схожі з ПДЧ, хоча не завжди РНП імплементувалися в належний спосіб. Політичний, точніше, ціннісний складник, є принципово важливим для членів НАТО. Деякі країни Альянсу вважають, що Україна не відповідає саме політичним критеріям членства, зокрема стосовно рівня дієвості демократії. І тут справа не у фейкових звинуваченнях Угорщини щодо порушення прав угорської етнічної спільноти, хоча це важливо також. Як відомо, саме через вето Угорщини вже п'ять років не відбуваються засідання Комісії Україна–НАТО [3].

Водночас принципово важливо, що в заявці йдеться про перспективу членства без ПДЧ. Із одного боку, після 1999 р. всі нові члени Альянсу проходили через виконання Плану дій щодо членства, але майбутнє членство Фінляндії та Швеції без ПДЧ творить прецедент, яким хоче скористатися Україна. І має на це підстави. Справа не лише в бездатності ефективності збройних сил. У НАТО вступають не армії, а держави.

Звісно, загроза прямого конфлікту з Російською Федерацією є серйозною загрозою для безпеки країн НАТО. Єдиним виходом є виключно політична воля Заходу і Альянсу зокрема. Без готовності ризикувати війна, яку розпочала Росія проти України, перетвориться на перманентний багаторічний конфлікт із непередбачуваними наслідками для Європи та світу. Варто усвідомити, що загроза прямого зіткнення є головним блефом і головним козиром Путіна. Він лякає Захід і змушує його дозувати підтримку України та не надавати Україні гарантій безпеки і статусу члена НАТО. Реально важко знайти шляхи, які допоможуть водночас підтримати Україну й не опинитися у безпосередній конфронтації з Росією.

Лише повноцінна участь в Організації Північноатлантичного договору гарантуватиме незалежність і позбавить Україну російських зазіхань. Україна тепер активно боронить спільні засадничі цінності Альянсу. І країни-союзники можуть ухвалити консенсусне рішення щодо України, бо запросивши її, вони посилять власну і відновлять світову безпеку, довівши, що слова з Преамбули Північноатлантичного договору – не лише слова. Україна фактично тепер знаходиться в епіцентрі боротьби між Західною та Московською цивілізаціями.

Отже, Україна продовжує впевнено рухатися шляхом євроатлантичної інтеграції. Вона має для цього всі підстави – історичні, ментальні, психологічні та геополітичні. Масштабна агресія Росії проти України доводить, що підстав сумніватися в можливостях Альянсу як єдиної реальної безпекової організації у світі немає. Саме членство України в Організації Північноатлантичного договору могло б запобігти російській інвазії, але низка чинників завадила це зробити. Проте український вибір зроблено, євроатлантична інтеграція як мета зафіксована в Конституції України. Україна стане членом НАТО.

Джерела та література

1. Сидоренко С. Заявка до НАТО, де нас не чекали: всі деталі рішення В. Зеленського про «швидкий вступ» до Альянсу. *Європейська правда*. 20.10.2022. URL: <https://www.euro-integration.com.ua/articles/2022/10/2/7147904/>
2. Куренкова О. Країна та армія «натівського стандарту»: 5 питань про заявку України на вступ до НАТО. *Суспільне новини*. 13.10.2022. URL: <https://suspilne.media/293800-kraina-ta-armia-nativskogo-standartu-5-pitan-pro-zaavku-ukraini-na-vstup-do-nato/>
3. Орбан: треба «десять тисяч разів» подумати перед розширенням НАТО на схід. *Європейська правда*. 27.02.2023. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/02/27/7157033/>